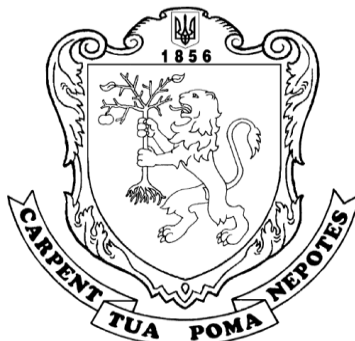

**ЛЬВІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ
ФАКУЛЬТЕТ УПРАВЛІННЯ, ЕКОНОМІКИ ТА ПРАВА
КАФЕДРА ЕКОНОМІКИ**

**СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«РИНОК І КОНКУРЕНЦІЯ»**

1. Профіль дисципліни

<i>Кафедра економіки</i>	<p>Рівень вищої освіти – другий (магістерський) рівень</p> <p>Ступінь вищої освіти – магістр</p> <p>Галузь знань – 05 «Соціальні і поведінкові науки»</p> <p>Спеціальність – 051 «Економіка»</p> <p>Освітня програма – «Економіка»</p> <p>Кількість кредитів – 5– 150 год.</p> <p>Дні занять – відповідно до розкладу</p> <p>Форма навчання – денна</p> <p>Компонент освітньої програми – обов'язкова</p> <p>Консультації – відповідно до графіку навчального процесу</p> <p>Мова викладання – українська</p>
--------------------------	--

2. Інформація про викладача

Викладач	к.е.н., доцент Яців С.Ф.
Профайл викладача	https://www.lnup.edu.ua/uk/kafekonomik2020/kolektfakekonomik20?id=4050
Контактна інформація	svitlana-yatsiv@ukr.net

АНОТАЦІЯ

Діяльність підприємства в динамічному ринковому середовищі безпосередньо пов'язана з конкурентною боротьбою за споживачів і ринки збуту, ресурси, кращі умови функціонування тощо. На товарних ринках спостерігається загострення конкуренції, зумовлене глобалізаційними процесами, стрімким інноваційно-технологічним розвитком виробництва, активною діяльністю інтегрованих структур. Існуючі тенденції в розвитку основних галузей економіки спонукають підприємства до пошуку інструментів та механізмів, які не лише покращать їх конкурентні позиції на ринку, а й сформуєть сталу систему підтримання конкурентоспроможності товаровиробників та їх продукції. Отже, розроблення механізму забезпечення конкурентоспроможності належить до ключових напрямів діяльності менеджменту суб'єктів господарювання. Система управління конкурентоспроможністю підприємства має вибудовуватися на дотриманні балансу дій із задоволення ринкового попиту та раціональності заходів з мобілізації економічного потенціалу товаровиробника.

Предметом дисципліни є теоретико-методичні засади та практичні інструменти забезпечення конкурентоспроможності підприємства як суб'єкта ринкових відносин. Навчальна дисципліна «Ринок і конкуренція» є обов'язковою навчальною дисципліною, що належить до циклу професійної підготовки за освітньо-професійною програмою «Економіка» спеціальністю 051 «Економіка» галузь знань 05 «Соціальні і поведінкові науки». Підсумковий контроль – іспит у 2 семестрі. Виконується курсова робота.

МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Мета курсу – формування у студентів теоретичних знань та практичних навичок щодо формування економічного механізму забезпечення конкурентоспроможності підприємства з урахуванням його ринкових позицій та особливостей ринкової конкуренції.

Завдання курсу:

- засвоєння студентами знань щодо теоретичних положень щодо сутності конкуренції як елемента ринкових відносин, її функцій та форм;
- формування у студентів теоретичних знань та практичних вмінь щодо діагностування конкурентного середовища підприємства, визначення потенціалу його конкурентоспроможності;
- формування теоретичних знань та практичних вмінь щодо створення конкурентних переваг підприємства, зокрема через формування оптимальної його конкурентної стратегії.

ОРГАНІЗАЦІЯ НАВЧАННЯ

Вивчення дисципліни «Ринок і конкуренція » відбувається у формі навчальних занять, (лекції, практичні заняття, заняття з викладачем,

консультації), під час яких магістри отримують необхідні знання, та виконання самостійної роботи в поза аудиторний час.

Викладання лекційного матеріалу відбувається у формі лекцій-бесід і лекції-візуалізації. Лекція-бесіда забезпечує безпосередній контакт викладача з аудиторією і дає змогу привернути увагу слухачів до найбільш важливих питань теми лекції, визначити у процесі діалогу особливості сприйняття навчального матеріалу. Лекція-візуалізація – візуальна форма подачі лекційного матеріалу з розгорнутим або коротким коментуванням візуальних матеріалів, що переглядають технічними засобами навчання. При проведенні практичних занять передбачено поєднання таких форм і методів навчання, як виконання індивідуального завдання та дискусія.

Передбачено за необхідності проведення лекцій і практичних занять з використанням дистанційних методів навчання. Самостійна робота передбачає виконання завдань практичного характеру, передбачених програмою курсу, що не завершені чи не можуть бути виконані в рамках аудиторних занять, самостійне вивчення окремих питань.

Здобувачі другого (магістерського) ступеня вищої освіти працюють з друкованим інформативним матеріалом або з матеріалом мережі Інтернет, виконують усні та письмові завдання, виступають з доповідями і презентаціями, підготовленими індивідуально. Відвідування занять є обов'язковим під час навчання в університеті. Відпрацювання пропущених занять здійснюється згідно з «Положенням про порядок відпрацювання студентами Львівського національного університету природокористування, пропущених лекційних, практичних, лабораторних та семінарських занять».

Процес вивчення дисципліни супроводжується здійсненням студентами наукових досліджень і написанням та опублікуванням за їх результатами наукових статей, тез доповідей на конференціях.

ПОЛІТИКА КУРСУ («ПРАВИЛА ГРИ») В АУДИТОРНИЙ ЧАС

Лекційні та практичні заняття з дисципліни «Ринок і конкуренція » можуть здійснюється з використанням інтернет-технологій різними шляхами комунікацій (зокрема, Zoom, Google Classroom). Спілкування викладача та студента також можуть здійснюватись через електронну пошту, Viber, Zoom ,та , інші доступні засоби комунікації.

Здобувачі другого (магістерського) ступеня вищої освіти повинні дотримуватись Кодексу академічної доброчесності та Кодексу про етику викладача та здобувача вищої освіти ЛНУП. Дотримання академічної доброчесності здобувачами освіти передбачає: самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання.

РЕЗУЛЬТАТИ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

Після вивчення навчальної дисципліни здобувачі другого (магістерського) ступеня вищої освіти здобувають **компетентності**:

Інтегральна компетентність (ІК) Здатність визначати та розв'язувати складні економічні задачі та проблеми, приймати відповідні аналітичні та управлінські рішення у сфері економіки або у процесі навчання, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій за невизначених умов та вимог.

Загальні компетентності (ЗК відповідно до освітньої програми спеціальності «Економіка»):

ЗК 5. Здатність працювати в команді.

Спеціальні компетентності (фахові) (СК відповідно до освітньої програми спеціальності «Економіка»):

СК1. Здатність застосовувати науковий, аналітичний, методичний інструментарій для обґрунтування стратегії розвитку економічних суб'єктів та пов'язаних з цим управлінських рішень.

СК5. Здатність визначати ключові тренди соціально-економічного та людського розвитку.

СК 6. Здатність формулювати професійні задачі в сфері економіки та розв'язувати їх, обираючи належні напрями і відповідні методи для їх розв'язання, беручи до уваги наявні ресурси.

СК8. Здатність оцінювати можливі ризики, соціально-економічні наслідки управлінських рішень.

СК 11. Здатність планувати і розробляти проекти у сфері економіки, здійснювати її інформаційне, методичне, матеріальне, фінансове та кадрове забезпечення

У результаті вивчення навчальної дисципліни «Ринок і конкуренція » здобувачі другого (магістерського) ступеня вищої освіти повинні засвоїти такі **результати навчання** (відповідно до освітньої програми):

ПРН 2. Розробляти, обґрунтовувати і приймати ефективні рішення з питань розвитку соціально-економічних систем та управління суб'єктами економічної діяльності

ПРН 5. Дотримуватися принципів академічної доброчесності.

ПРН 6. Оцінювати результати власної роботи, демонструвати лідерські навички та уміння управляти персоналом і працювати в команді.

ПРН 7. Обирати ефективні методи управління економічною діяльністю, обґрунтовувати пропонувані рішення на основі релевантних даних та наукових і прикладних досліджень.

ПРН 9. Приймати ефективні рішення за невизначених умов і вимог, що потребують застосування нових підходів, методів та інструментарію соціально-економічних досліджень.

ПРН 11. Визначати та критично оцінювати стан та тенденції соціально-економічного розвитку, формувати та аналізувати моделі економічних систем та процесів.

ПРН 12. Обґрунтовувати управлінські рішення щодо ефективного розвитку суб'єктів господарювання, враховуючи цілі, ресурси, обмеження та

ризиками.

ПРН 13. Оцінювати можливі ризики, соціально-економічні наслідки управлінських рішень.

Тематика курсових робіт

1. Формування конкурентних переваг підприємства за рахунок ефективного використання його ресурсів .
2. Обґрунтування конкурентної стратегії мінімізації витрат на підприємстві.
3. Обґрунтування конкурентної стратегії диференціації на підприємстві
4. Обґрунтування конкурентної стратегії фокусування на підприємстві.
5. Обґрунтування функціональної виробничої стратегії зміцнення конкурентоспроможності підприємства
6. Обґрунтування функціональної маркетингової стратегії зміцнення конкурентоспроможності підприємств
7. Обґрунтування функціональної кадрової стратегії зміцнення конкурентоспроможності підприємств
8. Обґрунтування функціональної соціальної стратегії зміцнення конкурентоспроможності підприємств
9. Обґрунтування конкурентної стратегії для малого сільськогосподарського підприємства
10. Обґрунтування функціональної фінансової стратегії зміцнення конкурентоспроможності підприємств
11. Шляхи забезпечення конкурентоспроможності продукції переробного підприємства АПК.
12. Забезпечення конкурентних переваг підприємства за рахунок підвищення якості його продукції.
13. Забезпечення конкурентних переваг підприємства за рахунок диверсифікації його діяльності.
14. Вплив конкурентних сил на ефективність виробництва продукції в сільськогосподарських підприємствах.
15. Підвищення рівня цінової конкурентоспроможності продукції підприємства
16. Позиціонування сільськогосподарського підприємства в конкурентному середовищі.
17. Формування конкурентних переваг сільськогосподарського підприємства.
18. Ефективність використання потенціалу підприємства та його конкурентоспроможність.
19. Рівень конкурентоспроможності продукції рослинництва та шляхи його підвищення у сільськогосподарському підприємстві
20. Рівень конкурентоспроможності продукції тваринництва та шляхи його підвищення у сільськогосподарському підприємстві.

ПОРЯДОК ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Для перевірки рівня засвоєння здобувачами другого (магістерського) ступеня вищої освіти матеріалу з наведеної дисципліни та сформованості в них компетентностей застосовується комплекс методів контролю:

- усне опитування (фронтальне, індивідуальне);
- перевірка виконаних в аудиторії та поза аудиторією робіт (підготовлених відповідей, виконання практичної роботи, тестів) ;

Контроль здійснюється з дотриманням принципів: індивідуальний характер перевірки та оцінювання знань, систематичність, об'єктивність, умотивованість оцінок, вимогливість, єдність вимог.

Види контролю: поточний контроль, семестрова атестація (іспит).

В умовах дистанційного навчання поточний і підсумковий контроль здійснюється з використанням інтернет-технологій різними шляхами комунікацій (зокрема, Zoom, Moodle).

Політика оцінювання – передбачає дотримання принципів академічної доброчесності та студентоцентрованого підходу.

Академічна доброчесність - дотримання Положення про академічну доброчесність у ЛНУП». Доступний за посиланням: <https://lnup.edu.ua/uk/nav-metviddil/zahalni-polozhennia>).

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Тема 1. Конкуренція як елемент системи ринкових відносин

Ринок як система економічних відносин у сферах виробництва, обміну та розподілу товарів. Види ринків за рівнем їх монополізації. Чинники, що обумовлюють необхідність державного регулювання ринку. Сутнісна характеристика поняття «конкуренція». Трансформація економічних концепцій конкуренції.

Тема 2. Функції та види конкуренції.

Функції конкуренції. Види конкуренції, їх класифікація. Форми та засоби цінової і нецінової конкуренції. Форми та методи конкуренції. Фактори, що впливають на конкурентну боротьбу. Конкуренція в різних типах ринку. Стратегія концентрованого зростання ринку. Стратегія інтегрованого росту ринку. Стратегія диверсифікованого зростання ринку. Стратегія скорочення ринку. Невизначеність в умовах конкуренції.

Тема 3. Діагностика конкурентного середовища підприємства.

Сутність конкурентного середовища та його складові. Методика діагностики конкурентного середовища підприємства. Оцінювання конкурентних сил та визначення типу ринку. Оцінювання інтенсивності конкуренції та ступеня монополізації ринку. Аналіз конкурентних позицій підприємства на ринку. Побудова конкурентної карти ринку, виявлення стратегічних положень підприємства.

Тема 4. Конкурентоспроможність і конкурентні переваги підприємства

Визначення конкурентної переваги підприємства та її особливостей. Види конкурентних переваг підприємства. Детермінантні фактори формування конкурентних переваг підприємства. Оцінювання формування конкурентних переваг підприємства. Заходи, що підвищують рівень конкурентоспроможності підприємства. Модель п'яти сил конкуренції в галузі. Конкурентна перевага й типові стратегії підвищення конкурентоспроможності. Найбільш типові причини новацій, що дають конкурентну перевагу. Ризики формування стратегії конкурентних переваг.

Тема 5. Оцінювання конкурентоспроможності підприємства та його продукції.

Стратегія управління якістю продукції та її етапи. Утримання позицій на ринку. Напрями підвищення якості продукції. Життєвий цикл товарів: етап розроблення товару, етап виведення його на ринок, етап зростання, етап зрілості, етап насичення ринку, етап занепаду. Принципи й методи оцінювання конкурентоспроможності. Номенклатура параметрів, використовуваних при оцінці конкурентоспроможності. Технічні параметри. Економічні параметри.

Вибір бази порівняння. Типи баз порівняння. Методологія оцінювання конкурентоспроможності продукції. Диференційний метод. Комплексний метод.

Тема 6. Засади і методи забезпечення конкурентних переваг підприємства, обґрунтування їх застосування

Напрями забезпечення конкурентних переваг підприємства. Характеристика методів забезпечення конкурентних переваг підприємства. Використання методів забезпечення конкурентних переваг у стратегічному управлінні конкурентоспроможністю підприємства. Інструменти та засоби реалізації політики забезпечення конкурентних переваг підприємства. Основи технології забезпечення конкурентних переваг підприємства, ефективність їх застосування

Тема 7. Соціальна відповідальність і конкурентоспроможність підприємства

Економічна сутність соціальної відповідальності. Основні засади концепції соціальної відповідальності підприємства. Соціальна відповідальність як складова забезпечення конкурентоспроможності підприємства. Роль консолідованої соціальної відповідальності в системі управління конкурентоспроможністю підприємства. Система заходів з підвищення рівня соціальної відповідальності та конкурентоспроможності підприємства, оцінка їх ефективності. Інструменти забезпечення соціальної відповідальності, управління ними .

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА, ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

Нормативно-правові акти

1. Господарський кодекс України : Кодекс від 16.01.2003 р. № 436-IV. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/436-15>.
2. Про Антимонопольний комітет України: Закон України від 26.11.1993 № 3659-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3659-12#Text>.
3. Про захист від недобросовісної конкуренції : Закон України від 07.06.1996 № 236/96-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/236/96#Text>.
4. Про захист економічної конкуренції : Закон України від 11.01.2001 № 2210-III/236/96-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2210-14#Text>.
5. Про захист прав споживачів: Закон України від 12.05.1991 № 1023-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1023-12#Text>.
6. Про інноваційну діяльність : Закон України від 04.07.2002 № 40-IV. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/40-15>.
7. Про ціни та ціноутворення: Закон України від 21.06.2012 № 5007-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5007-17#Text>.

Основна

8. Артюхова І.В. Конкурентоспроможність фірми: навчально-методичний посібник . Сімферополь: ВД «АРІАЛ», 2012. – 108 с.
9. Конкурентоспроможність підприємства : навч. посіб. для студентів, які навчаються за спец. 051 – Економіка. Е. І. Цибульська ; Нар. укр. акад. Харків : Вид-во НУА, 2018. 320 с.
10. Лупак Р. Л., Васильців Т. Г. Конкурентоспроможність підприємства : Навч. посіб. Львів : Видавництво ЛКА, 2016. 484 с.

Допоміжна

11. Данько Ю. І. Формування системи забезпечення конкурентоспроможності аграрних підприємств : монографія. Суми : Університетська книга, 2016. 301 с.
12. Державна програма демонополізації економіки і розвитку конкуренції. URL: Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3757-12>.
13. Конкурентоспроможність підприємства : конспект лекцій / Нар. укр. акад. ; [каф. економіки підприємства; авт.-упоряд. О.Є. Басманова]. Харків : вид-во НУА, 2015. 52 с.
14. Николіук О. М. Управління конкурентоспроможністю сільськогосподарського підприємства : теоретико-методологічні основи : монографія. Житомир : вид-во ЖНАЕУ, 2016. 316 с.
15. Смолін І. В. Конкурентоспроможність підприємств : навч. посіб. Київ : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2006. 204 с.
16. Управління конкурентоспроможністю підприємства : навчальний посібник / С.М. Клименко, О.С. Дуброва, Д.О. Барабась та ін. Київ : КНЕУ, 2006. 527 с.

17. Управління міжнародною конкурентоспроможністю підприємства : навчальний посібник [Сіваченко І. Ю., Козак Ю. Г., Логвінова Н. С. та ін.]. Київ : Центр учбової літератури, 2010. 312 с.
18. Яців І. Б. Конкурентоспроможність сільськогосподарських підприємств: монографія. Львів : Український бестселер, 2013. 427с.
19. Яців І. Б., Яців С.Ф. Особливості формування конкурентних переваг сільськогосподарських підприємств. Економічний аналіз: зб.наук.праць/ТНЕУ -Тернопіль 2018.-Т28.-№1.-С 278-285
20. Яців С. Інноваційний потенціал як фактор забезпечення конкурентоспроможності сільськогосподарських підприємств. «Ефективність функціонування сільськогосподарських підприємств». Проблематика 2022: «Ефективність інноваційного розвитку аграрних підприємств»: матеріали міжнар. наук.-практ. інтернет-конференції, ЛНУП, Дубляни, 2-3 червня 2022 р. / за ред. проф. Г.В. Черевка. Львів: Галицька видавнича спілка, 2022. С. 75- 78.

Інформаційні ресурси

1. Державна програма демонополізації економіки і розвитку конкуренції. - [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua>.
2. Державна служба статистики України: <http://www.ukrstat.gov.ua/>.
3. Національна бібліотека імені В. І. Вернадського (каталоги): <http://nbuv.gov.ua/node/554>.